

Posudek oponenta bakalářské práce

Jméno studentky: Klára Prchalová, DiS.

Jméno vedoucího práce: PhDr. Mgr. Lukáš Urban, Ph.D.

Jméno oponenta bakalářské práce: Mgr. Marie Dvorná

Téma práce: Generace Z a závislostní chování

Cíl práce: Popsat závislosti mezi příslušníky generace Z i jejich rozsah; kriticky se zamyslet nad přidruženými negativními a rizikovými jevy. Cílem výzkumu je identifikovat míru rozšíření závislostního chování napříč touto generací a porovnat rozdíly mezi rozšířením látkových a nelátkových závislostí.

Počet stran hlavního textu (Úvod – Závěr): 54

Počet stran příloh: 4

Celkový počet pramenů: 43

1. Kritéria hodnocení práce:

	Výborně	Velmi dobře	Vyhovující	Nevyhovující
Stupeň splnění cíle	X -	X		
Vyváženost teoretického výkladu a praktického řešení, návaznost jednotlivých kapitol a podkapitol		X		
Práce s odbornou literaturou (citace, parafráze, dodržení citační normy)	X			
Adekvátnost použitých metod při zpracovávání tématu	X -	X		
Hloubka provedení analýzy (ve vztahu k tématu)		X		
Úroveň formálního zpracování (členění práce, text, grafy, tabulky, poznámkový aparát, přílohy)	X			
Jazyková úroveň (pravopis, stylistika, práce s odborným jazykem)	X -	X		

2. Slovní hodnocení:

Téma práce je mimořádně aktuální, zajímavé, autorka si je zvolila s ohledem na dlouhodobější zájem. **Uspořádání** práce je klasické, rozdělena je na teoretickou a praktickou část.

Teoretická část: Autorka slibuje systematické a komplexní vyložení problematiky. Opravdu hned úvod první kapitoly a podkapitola 1.1 odtajňuje pojem generace Z, následuje však ne zcela související podkapitola 1.2 *Vývojové fáze* (myšleno jedince), čímž autorce vzniká problém s dalším členěním kapitoly - 1.2.1 *Dětství - školní věk* a jeho rozdělení na 1.2.2 *Raný školní věk* (pododdíl je číslován na úrovni oddílu, viz str. 13), to trochu znepřehledňuje výklad; vše by se vyřešilo samostatnou kapitolou o vývojových fázích (pakliže je autorka vnímá jako pro téma důležité). Kapitola o generaci Z by se měla plně (ne jen okrajově) věnovat této generaci. Následuje téma socializace a socializačních činitelů, dále charakteristika návykových látek, netolismu jako závislostního chování, až poté pojednání o závislostech obecně, prevenci a léčbě závislostí. Povšimněme si onoho pořadí kapitol, jistě sama autorka přemýšlela nad jejich uspořádáním, ale ohledně návykových látek a závislostí by podle mého soudu bylo vhodné nejprve pojednat o závislostech (látkových a nelátkových, tj. vč. členění závislostí) a teprve po té nebo spíše v rámci této tematiky o jednotlivých typech návykových látek a netolismu, ale toto není upozornění na chybu, ale spíš na určitou variabilitu uspořádání k dosažení systematického výkladu. Hlubší rozbor závislostního chování generace Z zde ale postrádám.

Teoretická část je obsáhlá. Autorka čerpá z **velkého množství aktuálních zdrojů**, důsledně cituje a správně odkazuje na využitě zdroje při dodržení citační normy. V textu se objevují občasné překlepy. Celkově však studentka přistoupila k teoretické práci poctivě.

Praktická část: Autorčíným cílem je identifikovat míru rozšíření závislostního chování napříč generací Z a porovnat rozdíly mezi rozšířením látkových a nelátkových závislostí. Na základě stanovených cílů formulovala tři hypotézy, které jsou pochopitelné a znějí logicky, ale hned první hypotéza je tzv. slabá: „*Většina respondentů má zkušenost alespoň se třemi návykovými látkami*“, správně by výzkumná hypotéza měla být výrokem o vztahu alespoň dvou proměnných. Každopádně pro ověření jsou takové hypotézy jednodušší a (teď trochu předbímám) nakonec se autorce podařilo opravdu u všech ověřit platnost, což ukazuje i na dobrou teoretickou výbavu studentky a správný odhad situace.

Pozor na drobné terminologické nepřesnosti u popisu metodologie (str. 42): „*kvalitativní a kvantitativní metoda*“ správnější je označení kvantitativní či kvalitativní výzkumný přístup, vždyť metoda není charakterizovatelná jako čistě kvantitativní či kvalitativní, ale (jak sama studentka později uvádí) jako vhodnější pro ten či onen přístup (např. můžeme mít metodu dotazování technikou dotazníku, která se dobře hodí pro kvantitativní přístup).

Jako určité pochybení vnímám způsob „výběru“ vzorku respondentů, aby byl reprezentativní a zastupoval generaci Z u nás, měl by zohledňovat krom věku i další kritéria, příp. pracovat s náhodností. Vpustit do světa internetu mezi vymezenou věkovou skupinu dotazník a domnívat se, že tak získám reprezentativní vzorek celé cílové populace, je velmi optimistické (dotazníky „*byly rozesílány v elektronické podobě pomocí sdílení přes sociální síť, skupiny na Facebooku a přes email. Dotazníky respondenti sdíleli do dalších okruhů lidí a v průběhu 48 hodin bylo nasbíráno celkem 169 dotazníků*“). Na skladbě vzorku se to projevilo, naprostá většina respondentů (78 %) je z Prahy nebo v Praze působí. V podstatě tak autorka získala jakýsi náhled na závislostní chování s Prahou spojené generace, ale zobecňovat na celou generaci Z v ČR je problematické.

K samotnému dotazníku: velice oceňuji preciznost jeho zpracování! Rozsah, forma i obsah zaslouží opravdu velkou pochvalu. Mám drobné připomínky pouze k formulaci dvou otázek: Otázka č. 5 je spíše pokynem: „Uved'te věk Vaší první zkušenosti s návykovými látkami“ – nepočítá s možností, že někdo zkušenost nemá. Autorka se v tomto případě zřejmě nemýlila, ale jde spíše o správnost zadání v obecné rovině.

Otázka č. 13 – *Vlastníte sociální síť?* by zasluhovala přesnější formulaci (jste uživatelem...), neboť málokdo je jako Zuckerberg či Musk :-).

Vyhodnocení odpovědí je v pořádku, jen by se hodila přesnější interpretace výsledků u otázky č. 12 „*Kdybyste se musel/a vzdát všech věcí, kromě jedné z níže vypsanych, která by to byla?*“ poukazujete na výsledek: 57,5 % by upřednostnilo mobilní telefon a 14,4 % PC/notebook, cigarety by upřednostnilo 17,4 % - to je více než u notebooku, takže spíše platí, že většina respondentů je vázána (možná až závisle) ke svému mobilnímu telefonu a ne obecně k moderním technologiím (závěr studentky zní: „Většina respondentů potvrdila, že by upřednostnila technologie před návykovými látkami“).

Diskuse sice schází, ale v podstatě ji nahrazuje Závěrečné shrnutí. Zde jsou všechna zajímavá zjištění propojena, autorka je velmi dobře reflektuje, hovoří o ověření hypotéz.

Samotný Závěr je kvalitně zpracovaným ohlédnutím za celou prací a podtrhuje významné poznatky, kterých autorka dosáhla i s návrhem na další možné navazující šetření.

Cíle práce byly víceméně naplněny, text přináší prakticky využitelné poznatky, svým rozsahem i formou odpovídá požadavkům na bakalářskou práci.

3. Otázky k zodpovězení při obhajobě:

- 1) Většina Vašich respondentů pochází z Prahy. Může to, podle Vás, zkreslovat výsledky výzkumu?
- 2) Které další kritérium (krom věku) byste mohla při výběru vzorku sledovat?
- 3) Jak využijete získaných poznatků v praxi?

4. Navržený klasifikační stupeň: lepší velmi dobře

V Praze dne 1. 9. 2023

Mgr. Marie Dvorná
oponentka bakalářské práce